

LAPS/55/2025, 17.6.2025

Lapsiasiavaltuutetun lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Viite: VN/2821/2024

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991, LOS), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita.

Lapsiasiavaltuutettu arvioi hallituksen esitysluonnosta yleissopimuksen näkökulmasta.

Lausunto on annettu lausuntopalvelu.fi:ssä.

Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö¹

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lastensuojelulakia, terveydenhuoltolakia ja lakia sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta. Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä sekä laki valtion kasvatuslaitoksista ja niissä toimivien henkilöiden eläkeoikeuden perusteista kumottaisiin.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta erityiseen suojeluun sekä turvata lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen. Esitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaa, jonka mukaan hallituskaudella toteutettavassa lastensuojelulain-säädännön uudistamisessa varmistetaan sijaishuollossa olevan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytön edellytyksiä selkeyttämällä. Uudistuksella mahdollistetaan lastensuojeluviranomaisille ja sijaishuoltopaikoille nykyistä riittävämmät toimivaltuudet tehdä työtään. Esityksessä selkiytetään kasvatuksellisen rajaamisen ja rajoitustoimenpiteiden välistä rajaa. Hallitusohjelman mukaisesti viranomaiset veloitetaan aktiiviseen yhteistyöhön sekä varmistetaan riittävä toimivalta ja keinovalikoima, jotta sijaishuoltopaikastaan luvatta poissa oleva lapsi löydetään nopeasti ja saadaan palautettua. Lisäksi uudella kuntouttavalla

suljetulla laitospalvelulla mahdollistetaan lisäkeinoja alle rikosvastuuiän olevien lasten rikoskierteiden katkaisuun.

Esitykseen sisältyvät myös ehdotukset, jotka liittyvät lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittavien lastensuojelun palveluyksiköiden toteuttamiseen.

Yhteenveto lapsiasiavaltuutetun kannanotoista

- Lapsiasiavaltuutettu pitää nyt lausuttavana olevia muutoksia lähtökohtaisesti tarpeellisina, mutta korostaa edelleen lastensuojelunlain kokonaisuudistuksen välttämättömyyttä.
- Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnit jäävät hyvin ylätasolle. Myönteistä on, että niissä on tuotu esiin sekä ehdotusten positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia, mutta arvioinnin konkretisointi on jäänyt vähäiseksi.
- Rajan vetäminen kasvatuksellisten keinojen ja rajoitustoimenpiteiden välille on lainsäädäntötasolla vaikeaa, joten myöskään säännöskohtaisten perusteluiden muotoilu ei ole helppo tehtävä. Riskinä on, että ehdotettu sääntely ei edelleenkään selkeyttä tilanteita riittävästi. Esimerkiksi rajojen asettamisen yhteydessä sallittu fyysiseen koskemattomuuteen puuttuminen jää edelleen epäselväksi.
- Perhehoidossa ei aina ole riittävästi pystytty varmistamaan lapsen oikeuksien toteutumista ja perhehoidon valvonta on ollut puutteellista. Esitysluonnoksessa ei ehdoteta mitään merkittäviä parannuksia tähän.
- Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että hybridiyksiköiden kohderyhmästä, työn sisällöistä ja toteuttamisesta (ml. yhteistyö) tulisi säätää nykyistä selkeämmin ja velvoittavammin.
- Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että mahdollisuus pidentää erityisen huolenpidon jaksoa ehdotetulla tavalla on kannatettava.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää mahdollisuutta irtisanoa lapsen aiempi sijaishuoltopaikka lapsen siirtyessä erityisen huolenpidon jaksolle riskinä siten, että tätä mahdollisuutta käytetään säästötoimenpiteenä eikä arvioida jokaisen lapsen tilannetta yksilöllisesti erikseen.

- Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta kuntouttavasta suljetusta laitospalvelusta lähtökohtaisesti kannatettavana.
- Esitysluonnoksen muotoilut antavat kuvan, että kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun ei voida sijoittaa rikosvastuikärajan ylittäneitä henkilöitä. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että joissain tapauksissa kuntouttava suljettu laitospalvelu voisi olla alaikäiselle rikosvastuun ylittäneelle lapselle suljettua vankilaa parempi paikka rangaistuksen suorittamiseen. Säännöksen muotoiluja ja perusteluja tulisi tarkentaa tarvittaessa.
- Lapsen oikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta on syytä myös avata säännöskohtaisissa perusteluissa, miten lapselle asetettuja suljetun laitospalvelun aikaisia rajoituksia asetetaan ja puretaan ja miten lapsi tai huoltaja voi hakea muutosta rajoituspäätöksiin tai sijoituksen purkua sijoituksen aikana.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että sääntelyä tarkennetaan koskien sijoituspaikastaan luvattomasti poistuneita lapsia ja huomioidaan myös perhehoidosta tapahtuva nk. hatkaaminen. Lapsen kiinniottamista ja sijoituspaikkaan palauttamista koskevat muutosehdotukset ovat tervetulleita.
- Laista valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta tehty esitys vaikuttaa lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan perustellulta ja selkeyttää laitoksen tehtävää, organisaatiota ja johtamisen rakenteita.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Yleistä

Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan² on kirjattu, että hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön, ja että uudistuksessa varmistetaan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytön edellytyksiä selkeyttämällä. Lisäksi kirjattuna on varhaisen tuen, moniammatillisen lapsiperhetyön ja lastensuojelun avopalveluita painottavan palvelurakenteen edistäminen.

Lastensuojelun lainsäädännön uudistus on käynnissä. Lapsiasiavaltuutettu esitti helmikuussa 2022 kertomuksessaan eduskunnalle, että Suomessa tulisi käynnistää lastensuojelulain kokonaisuudistus.³ Sosiaali- ja terveysministeriö tiedotti toukokuussa 2022, että tuolloin valmistelussa ollut lastensuojelulain osittaisuudistus keskeytetään ja aloitetaan kaksivaiheinen, yli hallituskausien ulottuva lastensuojelulain kokonaisuudistus. Tässä yhteydessä säädettiin kuitenkin jo henkilöstö- ja asiakasmitoituksista. Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa luotiin lastensuojelun visio.⁴

YK:n lapsen oikeuksien komitea antoi lukuisia lastensuojelun kehittämistä koskevia suosituksia Suomelle määräaikaishuoltotoiminnan loppupäätelmissään kesäkuussa 2023. Komitea esitti huolensa siitä, että masennus, ahdistuneisuus ja itsensä vahingoittaminen ovat yleisiä lasten keskuudessa ja suosittelee, että Suomi antaa kiireellisesti asianmukaiset resurssit, täytäntöön panee mielenterveysstrategian, järjestää päihdehuollon ja uudistaa lastensuojelulain.⁵

Euroopan lapsiasiavaltuutettujen verkosto (*European Network of Ombudspersons for Children ENOC*) selvitti suomalaisprofessori emerita Tarja Pösön toimesta lastensuojelun sijaishuollon toimintaa itsenäisten lapsen oikeuksia edistävien instituutioiden näkökulmista. *“The Protection and Promotion of the Rights of Children in Alternative Care”* -selvitykseen vastasi 34 instituutiota ja sen tulokset julkaistiin syksyllä 2024.⁶ Selvityksen ja ENOC:n jäsenistä koostuneen työryhmän työskentelyn pohjalta julkaistiin yhteiset suositukset lastensuojelun sijaishuollon parantamiseksi.⁷ Suosituksiin sisällytettiin myös lastensuojelun sijaishuollossa kasvavien lasten näkemyksiä 15:sta Euroopan neuvoston jäsenvaltiosta, minkä lisäksi lapset julkaisivat aiheesta oman raportin. Lapsiasiavaltuutettu suosittelee lämpimästi, että esityksen laatijat tutustuvat näihin arvokkaisiin ja tuoreisiin selvityksiin lastensuojelun sijaishuollon korjaustarpeista.

Lapsiasiavaltuutettu pitää nyt lausuttavana olevia muutoksia lähtökohtaisesti tarpeellisina, mutta korostaa edelleen lastensuojelulain kokonaisuudistuksen välttämättömyyttä. Esittäessään lastensuojelulain kokonaisuudistusta lapsiasiavaltuutettu perusteli uudistuksen tarvetta lastensuojelun kriisiytyneen tilanteen lisäksi sillä, että voimassa olevaa lakia oli uudistettu lähes 30 kertaa, mikä on johtanut repaleiseen lakiin, jonka noudattaminen ja ymmärtäminen on jo asiantuntijoillekin vaikeaa. Nyt ehdotettavat muutokset eivät tätä ongelmaa valitettavasti korjaa.

Lapsiasiavaltuutettu on huolissaan siitä, että lastensuojelulakia pyritään uudistamaan edelleen vaiheittain, pala kerrallaan. Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että nyt esitetyissä säännösmuutoksissa on valtava määrä säännösviittauksia sekä lastensuojelulain sisäisesti että myös jossain määrin muihin säädöksiin. Tämä tekee laista entistä vaikeammin haltuun otettavan. Lapsiasiavaltuutetunkin on ajoittain vaikea seurata esityksen lainsäistä ja lakien välistä logiikkaa. Muistutammekin pyrkimyksestä laatia selkeää ja johdonmukaista lainsäädäntöä, joka perusteluineen avautuu myös lakia soveltaville ammattilaisille ja ihmisille, joiden elämäntilanteisiin sitä sovelletaan – semminkin kuin kyseessä ovat haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset.

Selkeyttäminen vaatisi lain uudelleen kirjoittamisen kokonaisuudessaan. Epäselvää on myös, miten nyt ehdotettavat uudistukset – huomioiden muut meneillään olevat, palveluja ja palvelurakennetta uudistavat hankkeet – siirtävät painopistettä pois viimesijaisista palveluista kohti ennaltaehkäiseviä palveluja ja lastensuojelun avohuollon palveluja painottavaa palvelurakennetta.

Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on tehty monipuolista vaikutusten arviointia, mikä on myönteistä. Lapsiasiavaltuutettu pitää erityisen tärkeänä, että valmistelun aikana on kuultu sijoitettuja lapsia. Lainvalmistelu yhteistyössä erityisesti lastensuojelulain täytäntöönpanosta vastaavien tahojen kanssa on välttämätöntä. Myös tätä työtä valmistelussa on esitysluonnoksen mukaan (s. 50) tehty kiitettävästi.

Lapsiasiavaltuutettu keskittyy lausunnossaan kommentoimaan pääasiassa esitysluonnoksen lapsivaikutusten arviointia.

Toteamme kuitenkin lisäksi yleisellä tasolla, että luonnoksen vaikutusarvioinnit jäävät hyvin ylätasolle. Myönteistä on, että niissä on tuotu esiin sekä ehdotusten positiivisia että negatiivisia vaikutuksia, mutta arvioinnin konkretisointi on jäänyt vähäiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että vaikutusarvioinneista ei käy ilmi, perustuvatko arvioinnit tutkimustietoon ja jos perustuvat, mitä tutkimustietoa arvioinneissa on käytetty. Nykytilan kuvauksessa tutkimustietoon viitataan jonkin verran, mutta tutkimustiedon hyödyntämisen olisi tärkeää näkyä myös vaikutusarviointien yhteydessä. Esimerkiksi luonnoksen kohta 4.2.1 Taloudelliset vaikutukset on melko laaja, mutta sen perusteella on vaikea muodostaa kuvaa tosiasiallisista arvioituista taloudellisista vaikutuksista. Jossain

määrin hahmottamista vaikeuttaa se, että kohdassa kuvataan varsin paljon ehdotettujen muutosten sisältöä ja tekstistä on vaikea erottaa sitä osuutta, mikä kuvaa taloudellisia vaikutuksia. Kohdassa esitetään jonkin verran kokonaiskustannuksia, mutta siinä olisi hyvä kuvata muun muassa sitä, kuinka montaa lasta kukin ehdotus tulee todennäköisesti koskemaan. Näin on nyt tehty vain osassa ehdotuksia. Ilman tarkempia laskelmia, täsmällisempiä lukumääriä ja euromääriä on mahdotonta arvioida, ovatko eri ehdotusten kuvatut vaikutukset suuntaan tai toiseen todennäköisiä tai ylipäättään mahdollisia.

Lapsivaikutuksia arvioidaan esitysluonnoksen otsikoinnin mukaan kohdassa 4.2.3.2, jonka sisältö vastaakin otsikkoa. Jonkin verran lapsiin kohdistuvia välittömiä tai välillisiä vaikutuksia on luettavissa myös muista kohdista. Kohdassa 4.2.3.2. on kuvattu laajemmin suljetusta laitospalvelusta seuraavia vaikutuksia, kun taas muiden ehdotusten vaikutukset jäävät lyhyiksi maininnoiksi. Kohdassa on myönteistä, että siinä on pyritty esittämään sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Ongelmana on, että siitä ei käy ilmi esimerkiksi, kuinka suureen lapsiryhmään mikäkin vaikutus kohdistuisi tai onko negatiivisen tai positiivisen vaikutuksen toteutuminen todennäköisempää. Luonnoksesta ei myöskään käy ilmi, millaiseen tutkimustietoon, tilastoihin tai selvityksiin arviointi perustuu. Arviointi on siten muiden vaikutusarviointien tapaan hyvin ylätasolla, eikä sen perusteella juurikaan voi muodostaa käsitystä ehdotusten vaikutuksista lapsiin.

Myönteistä lapsivaikutusten arvioinnissa on myös se, että kohdassa kuvataan valmistelutyössä kartoitettuja lasten näkemyksiä. Tekstiin tulisi kuitenkin täydentää, miten lasten näkemykset on valmistelussa otettu huomioon tai jos niitä ei ole voitu huomioida, syy huomiotta jättämiseen.

Vaikutusarvioinnin loppuun (kohta 4.2.6) on kerätty yhteenvetoa keskeisistä vaikutuksista ja ehdotuksiin liittyvistä riskeistä. Sinänsä ajatus yhteenvedosta on hyvä, mutta erityisesti luettelo riskeistä (kohdassa esitetty ranskalaisin viivoin ja hyvin tiiviisti) herättää kysymyksen, eikö lainvalmistelussa tulisi etsiä ratkaisua näiden riskien poistamiseksi tai ainakin minimoimiseksi, kun valmistelussa on havaittu varsin selkeitä ja merkittäviäkin riskejä. Luonnollisesti osa luetelluista riskeistä on sellaisia, että niitä ei voida ratkaista, ainakaan pelkästään, lainsäädännöllä, vaan kyse on ennemminkin täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä. Täytäntöönpanoon liittyvien riskien tunnistaminen voi kuitenkin vaikuttaa siihen, millaista lainsäädäntöä on ylipäättään järkevä ehdottaa säädettäväksi ja

voidaanko nyt ehdotettavalla lainsäädännöllä saavuttaa sille asetetut tavoitteet ja minimoida siitä aiheutuvat riskit.

Kasvatukselliset keinot ja rajoitustoimenpiteet

Esitysluonnoksen mukaan esityksen yhtenä tavoitteena (s. 46) on "[l]apsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisen varmistamiseksi selkiytetään kasvatuksellisen rajaamisen ja rajoitustoimien käytön edellytyksiä sekä varmistetaan näin lastensuojeluviranomaisille ja sijaishuoltopaikoille riittävät toimivaltuudet tehdä työtään. Kasvatuksellisia käytäntöjä koskevien ehdotusten tavoitteena on varmistaa sekä perhehoitajalle että sijaishuoltoyksiköille jatkossa riittävät keinot lapsen suojelemiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä". Sijoitetun lapsen oikeudesta tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun säädetäisiin 4 a §:ssä ja kasvatuksellisesta rajaamisesta ehdotetaan säädettäväksi lastensuojelulain 4 b – 4 c §:issä. Näistä kaksi jälkimmäistä on uusia säännöksiä. Kasvatuksellisia rajoja voitaisiin jatkossa asettaa sekä perhehoidossa että laitoshoidossa. Rajoitustoimenpiteistä, joita voidaan käyttää tarvittaessa vain lastensuojelulaitoksissa, säädetäisiin 11 luvussa.

Ehdotettu 4 a § koskee siis kaikkia kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia. Lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen sekä lapsen suojelu on aikuisten vastuulla ja tässä tehtävässään aikuiset voivat määrätä myös rajoja, joista lapset eivät aina ole samaa mieltä. Tämä kuuluu normaaliin kasvatukseen, oli sitten kyse lapsen omasta perheestä tai sijaisperheestä tai lastensuojelulaitoksesta. Säännöksen 1 momentissa viitataan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983, jälj. lapsenhuoltolaki) 1 §:ään, jossa säädetään lapsen huollosta.

Säännöskohtaisissa perusteluissa on pyritty selkeyttämään kasvatuksellisten keinojen eli rajojen asettamisen sisältöä sekä niiden eroa laitoshoidossa mahdollisiin rajoitustoimenpiteisiin. Rajan vetäminen kasvatuksellisten keinojen ja rajoitustoimenpiteiden välille on lainsäädäntötasolla vaikeaa, joten myöskään säännöskohtaisten perusteluiden muotoilu ei ole helppo tehtävä. Kuten esitysluonnoksessakin todetaan, riskinä on, että ehdotettu sääntely ei edelleenkään selkeytä tilanteita riittävästi.

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että nyt esitetyt säännöskohtaiset perustelut ovat hyvin suurelta osin samat, joita esitettiin jo vuoden 2020 alussa voimaan tulleen lastensuojelulain

muutoksen hallituksen esityksessä (HE 237/2018 vp). Tuolloin sosiaali- ja terveysvaliokunta muutti säännöksen sanamuotoja perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella ja edellytti mietinnössään, että sijaishuollossa olevien lasten oikeutta tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin sekä lastensuojelulakiin sisältyvien rajoitusten käyttöä arvioidaan ja selkeytetään (esimerkiksi) osana asiakkaan ja potilaan itsemääräämistä koskevan lainsäädännön valmistelua (StVM 42/2018 vp). Nyt ehdotettavilla säännöksillä pyritään vastaamaan kyseiseen eduskunnan hyväksymään lausumaan (EV 317/2018 vp). Käytännössä 4 a §:ään on nostettu pykälätasolle pieni osa aiemmista säännöskohtaisista perusteluista ja loput on jätetty edelleen perusteluiden varaan. Pykälätasaisen sääntelyn tarkentaminen voi parhaimmillaan antaa jonkin verran vahvempaa ”selkänojaa” käytännön soveltamistilanteiden ratkaisemiseksi, mutta esitysluonnoksen perusteella on edelleen vaikea arvioida, missä määrin se tosiasiallisesti selkeyttää kasvatuksellisten rajojen asettamista.

Ehdotetussa 4 a §:ssä viitataan lapsenhuoltolain 1 §:ään, jossa määritellään lapsen huollon tarkoitus, lapsen hyvä hoito ja kasvatusta, iän ja kehitystason mukainen valvonta ja huolenpito ja oikeus suojeluun kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Lisäksi 1 §:n 3 momentin mukaan ”[l]asta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää”. Viittauksesta huolimatta ehdotetussa 4 a §:ssä toistetaan osin samoja asioita.

On sinänsä ymmärrettävää, että 4 a §:ssä halutaan korostaa lapsen psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen kehityksen tärkeyttä, sekä sitä, että lasta ei saa alistaa tai kohdella ihmisarvoa loukkaavalla tavalla. Esitysluonnoksessa 4 a §:n 1 momentti on kuitenkin sekava. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että 4 a §:n voisi jakaa esimerkiksi kahdeksi momentiksi siten, että 1 momentissa säädettäisiin hyvästä hoidosta ja kasvatuksesta jne. viitaten lapsen huoltolain 1 §:ään. Toisessa momentissa säädettäisiin oikeudesta rajoittaa lasta kasvatuksellisenä keinona ja laitoshoidossa oikeudesta tarvittaessa käyttää rajoitustoimenpiteitä. Ja kolmannessa momentissa esitysluonnoksen ehdotuksen 2 momentin mukaisesti velvollisuudesta keskustella menettelytavoista, kasvatuseriaa ym. asiakassuunnitelman laatimisen yhteydessä. Näin säännöksestä tulisi johdonmukaisempi.⁸ Huomautamme tosin, että 4 a-c §:issä on paljon viittauksia

muihin säännöksiin, kuten myös 11 luvun säännöksissä, joten säännösten muokkaaminen vaatii huolellisuutta.

Ehdotetun 4 a §:n mukaan lapselle voidaan asettaa rajoja, vaikka lapsi olisi rajoista eri mieltä. Tämäkin korostaminen on sinänsä ymmärrettävää, mutta lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että termi rajojen asettaminen (tässä yhteydessä) pitää sisällään jo ajatuksen siitä, että rajoja tarvitaan, koska lapsi itse ei välttämättä vielä osaa tai kykene toimimaan oman etunsa kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Yleisesti voidaan ajatella, kuten esitysluonnoksessakin on pyritty kuvaamaan, että kasvatuksessa määritellään rajoja, jotta lapsen kasvu ja kehitys on tasapainoista ja hän voi hyvin. Kyse ei ole siitä, onko lapsi niistä samaa vai eri mieltä. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että ennemminkin säännöksessä mainittaisiin nimenomaisesti (jos asiaa halutaan korostaa), että rajojen asettamisesta keskustellaan lapsen kanssa eli lapsen mielipide selvitetään ja otetaan huomioon rajoja asetettaessa. Lastensuojelulaissa on yleinen säännös lapsen mielipiteestä ja toivomuksista (5 §), joten viittaus siihen on myös mahdollinen. Lisäksi toteamme, että rajojen asettamisen yhteydessä sallittu fyysiseen koskemattomuuteen puuttuminen jää edelleen epäselväksi. Vaikka se ehdotetun 4 a §:n mukaan on sallittua, jos se katsotaan välttämättömäksi ja säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 83-84) asiaa on pyritty monisanaisesti avaamaan, konkreettinen esimerkki ”ohjata fyysisesti kevyesti olkapäältä” soveltuu todennäköisesti vain hyvin pieneen osaan kasvatuksellisia tilanteita. Vakavammat tilanteet, joista säädetään 4 b ja 4 c §:issä jäävät edelleen monilta osin avoimiksi. Millä keinoin esimerkiksi perhehoitaja saa ottaa nuorelta pois päihteet tai teräaseen, jos nuori ei ole sitä halukas luovuttamaan?

Uusissa 4 b ja 4 c §:issä ehdotetaan säädettäväksi aineiden ja esineiden poisottamisesta ja siitä tehtävästä päätöksestä. Säännös on samankaltainen kuin voimassa oleva 65 §, jossa säädetään aineiden ja esineiden haltuun ottamisesta laitoshoidossa rajoitustoimenpiteenä. Uudessa 65 §:ssä säädettäisiin jatkossa aineiden ja esineiden poisottamisen (4 b §) yhteydessä sallituista voimakeinoista. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa harkittavaksi tulisi 65 §:n otsikkoa muuttaa paremmin edellä mainittua vastaavaksi. Säännöksissä tarkoitettujen aineiden ja esineiden määritelmä on laaja, joten arvio esimerkiksi niiden vaarallisuudesta tai haitallisuudesta lapsen hyvinvoinnille voi joskus olla haastavaa. Päihteiden ja tupakkatuotteiden poisottaminen on selkeää, mutta erilaisten viestintälaitteiden ja esineiden, joilla voidaan vahingoittaa fyysisesti itseään tai toista, voi olla vaikeampaa. Säännöksen ja sen perusteluiden kirjoittaminen riittävän täsmälliseksi on tasapainottelua

selkeyden ja toisaalta sen välillä, ettei niillä suljeta pois sellaisia aineita ja esineitä, joita ei lainvalmistelussa ole huomattu ja osattu nimenomaisesti mainita tai joita ei lakia laadittaessa ole vielä edes olemassa.

Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää huomioita ehdotettuun 4 b §:n 2 momenttiin. Siinä todetaan, että lapselta on otettava pois muut kuin 1 momentissa tarkoitetut aineet ja esineet, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta, sijaishuoltopaikan yleistä järjestystä tai vahingoittamaan omaisuutta. Säännöksen mukaan näin voidaan kuitenkin tehdä tilanteissa, joissa perhehoitajalla tai laitoksen hoito- tai kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilöllä on perusteltu syy epäillä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä omaa tai muiden turvallisuutta vaarantaen. Sanamuoto sallii siis poisottamisen vain silloin, kun kyse on turvallisuuden vaarantamisesta ja se sulkee pois osan tilanteista. Poisottaminen ei olisi ilmeisesti sallittua esimerkiksi silloin, kun kyse on aineesta tai esineestä, joka ominaisuutensa puolesta soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, jos samaan aikaan ei ole kyse kenenkään turvallisuuden vaarantumisesta. Säännöskohtaiset perustelut eivät anna lisätietoa tarkoituksesta, koska siinä vain toistetaan säännöksen tekstiä.

Lisäksi lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että perhehoidossa ei aina ole riittävästi pystytty varmistamaan lapsen oikeuksien toteutumista ja perhehoidon valvonta on ollut puutteellista. Esitysluonnoksessa ei ehdoteta mitään merkittäviä parannuksia tähän. Myönteistä on, että asiakassuunnitelmaa laadittaessa tulee keskustella menettelytavoista ja kasvatuseriaa-otteista (ehdotettu 4 a § 2 momentti) ja aineiden ja esineiden poisottamisesta tulee ilmoittaa 4 b § ja 4 c §:n lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, joka tekee myös tarvittavat päätökset. Näiden keinojen lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomioita perhehoitajien valmennukseen ja ylipäättään lastensuojelussa toimivien koulutukseen ja toiminnan valvontaa. Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan kasvatuksellisten keinojen käyttämisessä ja rajojen asettamisessa on ensisijaisesti kyse lasten kanssa työskentelevien aikuisten ammattitaidosta ja kyvystä toimia lasten kanssa lapsen oikeuksia kunnioittavalla tavalla.

Lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittava lastensuojelun palveluyksikkö eli ns. hybridiyksikkö, erityisen huolenpidon jakson pidentäminen ja kuntouttava suljettu laitospalvelu

Esitysluonnoksessa ehdotetaan kolmea uudenlaista tai uudistettua palvelua: lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittavien lastensuojelun palveluyksiköiden eli ns. hybridiyksiköiden perustamista, erityisen huolenpidon eli EHO-jaksojen pidentämistä ja kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista. Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että esitysluonnoksessa näiden kolmen uudenlaisen tai uudistetun palvelun kohderyhmien määrittelyt jäävät sekä verrattuna toisiinsa että yksittäisinä palveluina osittain sekaviksi. Lisäksi kohderyhmiä on määritelty eri puolilla esitysluonnosta, mikä hankaloittaa kokonaisuuden hahmottamista. Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että lain toimeenpanon kannalta on tärkeää, että kunkin palvelun kohdalla on selkeästi määritelty, miten, millaisissa tilanteissa ja minkälaiset lapset kuhunkin palvelut ohjautuvat.

Seuraavaksi lapsiasiavaltuutetun erillisiä huomioita kustakin palvelusta.

Hybridiyksikkö

Lapsiasiavaltuutettu esitti vuosikertomuksessa 2023 kannanoton hybridiyksiköiden perustamisesta.⁹ Kuten esitysluonnoksessa tuodaan esille, kevään 2024 kehysriihessä lastensuojelun hybridiyksiköiden kehittämiseen osoitettiin 0,5 miljoonaa euroa vuodesta 2025 lähtien.

Ensinnä lapsiasiavaltuutettu haluaa kiinnittää huomiota esitysluonnoksen käsitteelliseen sekavuuteen hybridiyksikköön liittyen. Yksiköstä käytetään luonnoksessa lukuisia käsitteitä [mm. lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitettu yksikkö (niin sanottu hybridi-yksikkö lastensuojelun ja lasten- ja nuortenpsykiatrian yhteisasiakkaille), lastensuojelun hybridimalli, lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitettu yksikkö (ns. hybridi -yksikkö), lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitettu palvelu (esimerkiksi niin sanottu hybridiyksikkö), lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittava lastensuojelupalvelu (ns. hybridiyksikkö), lapsiasiavaltuutetun esittämä lastensuojelun hybridi-malli, lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittavat lastensuojelun palveluyksiköt (hybridiyksiköt), lastensuojelun ja lasten- ja/tai nuortenpsykiatrian yhteensovitetut ns. hybridiyksiköt, lastensuojelun ja psykiatrian osaamisen yhteensovittava lastensuojelun palveluyksikkö], mikä vaikeuttaa ehdotusten hahmottamista.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että yksiköistä käytettäisiin jo kohtalaisen vakiintunutta käsitettä ”hybridiyksikkö”, johon esityksessään lukuisia kertoja viitataan.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että ehdotetut informatiivisluonteiset, samansisältöiset lisäykset lastensuojelu- ja terveydenhuoltolakeihin (lastensuojelulaki 16 b § ja terveydenhuoltolaki 69 §) eivät ole riittävän selkeitä tai velvoittavia yksikön toteuttamiseksi. Kyseiset pykälät eivät sisällä mainintaa hybridiyksiköstä ollenkaan, eivätkä kuvaa palvelujen sisältöä ja tarkoitusta, vaikka korostavatkin sinänsä tärkeän yhteistyön merkitystä terveyden- ja sosiaalihuollon välillä. Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että hybridiyksikköjen kohderyhmästä, työn sisällöistä ja toteuttamisesta (ml. yhteistyö) tulisi säätää nykyistä selkeämmin ja velvoittavammin.

Erityisen huolenpidon jakson pidentäminen

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että mahdollisuus pidentää erityisen huolenpidon jaksoa ehdotetulla tavalla on kannatettava.

Lapsiasiavaltuutettu kuitenkin huomauttaa, että valtuutetun tapaamat sijaishuollon piirissä olevat lapset ovat tuoneet esiin ystävyys- ja läheissuhteiden merkityksen ja niiden ylläpitämisen vaikeudet sijaishuollossa erityisesti lastensuojelulaitoksissa ja erityisen huolenpidon osastoilla. Myös edellä mainituissa ENOC:n suosituksissa korostetaan lapsen oikeutta ylläpitää merkityksellisiä suhteita perheeseensä ja muihin läheisiinsä sekä mahdollisuutta ylläpitää etnisiä, kulttuurisia, uskonnollisia ja kielellisiä juuriaan.

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että lapsen oikeus läheissuhteisiin ja edellä mainittuihin identiteetille merkityksellisiin tekijöihin on otettava huomioon myös erityisen huolenpidon jaksoilla. Tämä velvollisuus korostuu mitä pidemmästä erityisen huolenpidon jaksosta on kyse.

Lapsiasiavaltuutettu pitää mahdollisuutta irtisanoa lapsen aiempi sijaishuoltopaikka lapsen siirtyessä erityisen huolenpidon jaksolle riskinä siten, että tätä mahdollisuutta käytetään säästötoimenpiteenä, eikä arvioida jokaisen lapsen tilannetta yksilöllisesti erikseen. Koska lastensuojelun pyrkimyksenä on turvata lapselle mahdollisimman hyvä hoito ja kasvatus sekä niiden jatkuvuus, ei sijaishuoltopaikan irtisanominen ole useinkaan perusteltua lapsen edun näkökulmasta. Kyse on usein säästötoimenpiteistä, vaikkakin joissain tilanteissa voi olla EHO-jakson alkaessa jo nähtävissä, että nuoren paluu entiseen sijoituspaikkaan ei ole mahdollista eikä lapsen edun mukaista. Esitysluonnoksessa (s. 59) todetaan, että

eduskunnan apulaisoikeusasiamies on edellyttänyt, että lapsen sijaishuoltopaikka yleensä säilyy myös EHO-jakson ajan (huom. esitysluonnoksessa tosin viitataan teokseen Lastensuojelulaki – käytäntö ja soveltaminen, jossa ei kohdassa 11.17.1 näyttäisi olevan viittausta edelleen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätökseen). Samassa kohdassa (4.2.1.1 Vaikutukset hyvinvointialueiden, kuntien ja valtion kustannuksiin, s. 59) kuitenkin todetaan, että ”verrattuna nykytilanteeseen säästyvät varsinaisen hoitopaikan kustannukset, mutta toisaalta syntyisi hieman lisäkustannuksia uuden sijaishuoltopaikan järjestämisestä EHO-jakson päättyessä. Tuplapaikka jäänee pois suurimmalta osalta lapsista --- Tuplapaikan poisjääminen säästää kuitenkin kokonaisuudessaan enemmän kustannuksia, kuin EHO-jakson pidennyksestä syntyy lisäkustannuksia.” Sanotun perusteella jää käsitys, että tuplapaikasta luopuminen on taloudellisesti kannatettavaa ja lapsen edun mukainen päätöksen teko jää toissijaiseksi seikaksi.

Kuntouttava suljettu laitospalvelu

Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta kuntouttavasta suljetusta laitospalvelusta lähtökohtaisesti kannatettavana.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että kuntouttavaa suljettua laitospalvelua koskeissa säännöskohtaisissa perusteluissa tulee avata muutoksenhakua niin sijoituspäätökseen kuin rajoitustoimenpiteisiin liittyen. Tällä hetkellä muutoksenhakua ei ole avattu lainkaan, vaan muutoksenhakumahdollisuus on todettu vain muutoksenhakusäännöksessä.

Lapsiasiavaltuutettu on pannut merkille, että asiantila on jo aiheuttanut väärinkäsityksiä lausunnonantajien keskuudessa. On siis varteenotettava vaara, että lakia soveltavat viranomaiset ja ammattilaiset tulkitsevat lakia väärin ja mahdollisesti ohjaavat asiakkaita virheellisesti muutoksenhakuoikeutta koskevista kysymyksistä.

Esityksen mukaan lapsen tilannetta arvioitaisiin neljän kuukauden välein järjestettävässä asiakassuunnitelmanneuvottelussa, jonka tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio.

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että vaikka neljän kuukauden välein tarkastettava asiakassuunnitelma on lähtökohtaisesti kannatettava, on lapsen tilannetta, sijoituksen ja tuen tarvetta seurattava ja arvioitava jatkuvasti yksilöllisesti. Seurannan ja arvioinnin perusteella tulee tehdä, tarvittaessa välittömästi, lapsen tarpeiden mukaisia muutoksia lapsen kuntoutukseen ja sijoituspäätökseen. Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan lapsen oikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta on syytä myös avata säännöskohtaisissa perusteluissa, miten lapselle asetettuja suljetun laitospalvelun aikaisia

rajoituksia asetetaan ja puretaan, ja miten lapsi tai huoltaja voi hakea muutosta rajoituspäätöksiin tai sijoituksen purkua sijoituksen aikana. Esitysluonnoksen perusteluissa on nyt pääasiassa kuvattu vain kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun sijoittamista koskevaa päätöksentekoa.

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että lapsen läheissuhteiden turvaamiseen on syytä kiinnittää huomiota myös kuntouttavassa suljetussa laitospalvelussa edellä mainitun erityisen huolenpidon jakson tapaan.

Lapsiasiavaltuutettu näkee, että kyseisen palvelun kohderyhmän määrittely vaatii selkiyttämistä sekä suhteessa erityisen huolenpidon jaksoon että omana palvelunaan.

Alaikäisten tutkintavankien ja vankien sijoittaminen lastensuojelulaitokseen

Lapsiasiavaltuutettu on aiemmissa kannanotoissaan puoltanut sitä, että alaikäisiä vankeja sijoitetaan vankilan ulkopuolelle. Tällä hetkellä tutkintavankeudessa olevat tai vankeusrangaistusta suorittavat lapset sijoitetaan käytännössä lähes poikkeuksetta suljettuun vankilaan. Lapsiasiavaltuutettu on edellyttänyt oikeusministeriölle ja eduskunnan lakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin ehdotetuista muutoksista (HE 53/2025 vp), että lasten avolaitossijoitusten mahdollisuutta selvitetään ja alaikäisten vankien lastensuojelulaitoksiin sijoittamisen sääntöjä selkeytetään.¹⁰

Oikeusministeriö on siirtänyt alaikäisten vankien lastensuojelulaitoksiin sijoittamiseen tehtävät tarkennukset käsiteltäväksi vankeuslain kehittämishankkeen jatkovalmistelussa (HE 53/2025 vp, s. 5, 40). Lapsiasiavaltuutettu ymmärtää, että vankilan ulkopuolelle sijoitettavia alaikäisiä vankeja koskevat kysymykset eivät ole nyt ehdotettujen muutosten keskiössä, mutta edellyttää, että jatkovalmistelussa alaikäisten vankien sijoittamista lastensuojelulaitoksiin koskevaa sääntelyä valmistellaan tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön kesken.

Lapsiasiavaltuutettu lausuu seuraavaa nyt käsillä olevasta hallituksen esitysluonnoksen ehdotuksista ja sen vaikutuksista alaikäisten vankien sijoittamiseen lastensuojelulaitoksiin.

Hallituksen esitysluonnoksen muotoilut antavat kuvan, että kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun ei voida sijoittaa rikosvastuuikärajan ylittäneitä henkilöitä. Jo esityksen tavoitteissa lähdetään siitä, että ”uudella kuntouttavalla suljetulla laitospalvelulla

mahdollistetaan lisäkeinoja alle rikosvastuuiän olevien lasten rikoskierteiden katkaisuun” (esityksen pääasiallinen sisältö) ja perusteluissa todetaan, että ”laitospalveluun voitaisiin sijoittaa vakavaa väkivaltaa tai muita rikollisia tekoja tehneitä alaikäisiä” (s. 48). Rikollisilla teoilla myös viitataan yleensä alle rikosvastuukäisen tekemiin tekoihin (esitutkintalaki 805/2011, 3 luku 5 §). Esitysluonnoksessa ei säädöstasolla kuitenkaan rajoiteta iän perusteella sitä, kuka voidaan sijoittaa kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että joissain tapauksissa kuntouttava suljettu laitospalvelu voisi olla alaikäiselle rikosvastuuiän ylittäneelle lapselle suljettua vankilaa parempi paikka rangaistuksen suorittamiseen. Näin ollen jatkovalmistelussa tulisi lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan harkita uudelleen niitä muotoiluja, joita pykälätekstin tasolla (49 a §: ”lapsi, joka käyttää vakavaa väkivaltaa tai tekee muita rikollisia tekoja”) ja esityksen perusteluissa (esim. s. 89: ”lapsen sijoittaminen palveluun edellyttäisi aina lastensuojelulain mukaista päätöksentekoa”) käytetään, jotta alaikäisten vankien sijoituksia kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun ei kategorisesti poissuljeta. Mikäli viittaukset rikolliseen tekoon sijoitusperusteena estävät sen, että myös rikosvastuuiän ylittäneitä, joko rikoksesta rangaistukseen tuomittuja tai muita voitaisiin sijoittaa kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun, lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan 49 a § ja sen säännöskohtaiset perustelut olisi tarpeen muotoilla uudelleen.

Edellä todetun lisäksi lapsiasiavaltuutettu korostaa, että alaikäisiä vankeja tulisi voida sijoittaa myös muihin lastensuojelulaitoksiin kuin kuntouttaviin suljettuihin laitospalveluihin. Sijoittamispäätöksen tulisi olla aina lapsen edun mukainen.

Hatkassa olevan nuoren kiinniotto ja kiinnipitäminen

Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että sääntelyä tarkennetaan koskien sijoituspaikastaan luvattomasti poistuneita lapsia. On perusteltua, että ehdotettavassa sääntelyssä huomioidaan myös perhehoidosta tapahtuva nk. hatkaaminen. Lisäksi lapsiasiavaltuutettu pitää tervetulleina lapsen kiinniottamista ja sijoituspaikkaan palauttamista koskevia muutosehdotuksia.

Se, että lapsen luvaton poistuminen sijoituspaikasta voitaisiin jatkossa pyrkiä estämään kiinnipitämällä (68 a §), ja että lapsesta voidaan pitää lyhytaikaisesti kiinni hänen saattamiseen kuljetukseen käytettävään kulkuvälineeseen (69 b §) tehostaa lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan viranomaisten toimintamahdollisuuksia lapsen

suojelutehtävässä. Lapsiasiavaltuutettu pitää perusoikeuksien toteutumisen kannalta perusteltuna, että kiinnipito-oikeus on selkeästi sidottu konkreettisiin poistumisenestämistä tai kulkuvälineeseen siirtotilanteisiin, ja että näistä tilanteista on säädetty tarkkarajaisesti.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että jatkovalmistelussa olisi syytä pohtia vielä niitä tilanteita, joissa lapsi estämisyrityksistä huolimatta pääsee poistumaan lastensuojelulaitoksen alueelta ja hän jää sen välittömään läheisyyteen syystä tai toisesta. Koska nyt ehdotetussa sääntelyssä kiinnipitotoimenpiteen tarkoituksena lastensuojelulaitoksen alueen ulkopuolella täytyy olla siirtäminen kuljetusvälineeseen, ei se mahdollista sitä, että lapsi voitaisiin esimerkiksi taluttamalla siirtää lastensuojelulaitokseen, vaikka hänet tavoitettaisiin vielä laitoksen välittömästä läheisyydestä.

Sääntelyn selkeästä kieliasusta lapsiasiavaltuutettu toteaa, että ehdotetun 69 a §:n muotoilua voisi muuttaa kieleltään selkeämmäksi nyt ehdotetusta ”edellä 1 momentissa tarkoitettun lapsen palauttamisesta ratkaisee 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai hänen ollessa estynyt muu toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija”.

Lapsiasiavaltuutettu kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä tutustumisesta laatimaansa analyysiin lastensuojelun sijaishuollosta luvatta poistuneiden lasten kyselytutkimuksesta ja siihen esitysluonnoksessa viittaamisesta, mutta muistuttaa, että toisin kuin esitysluonnoksessa annetaan ymmärtää (s. 11), eivät päihitteet ole lasten itsensä kertoman perusteella merkittävä vetotekijä hatkaamiselle. Sen sijaan lasten vastauksista on pääteltävissä, että sosiaaliset suhteet ovat voimakkaassa roolissa hatkaamisen motivaationa.¹¹ Onkin myönteistä, että nyt käsillä olevassa esitysluonnoksessa on tunnistettu sen tärkeys, että lapsi voi tehokkaasti pitää yhteyttä perheeseen ja läheisiin myös sijoituksen aikana (esim. s. 26, 49, 67, 134–135). Lapsiasiavaltuutettu pitää erittäin tärkeänä, että myös käytännön työssä tunnistetaan sijaishuoltopaikan ulkopuolisten vertaissuhteiden ylläpitämisen tärkeys.

Laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta

Laista valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta tehty esitys vaikuttaa lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan perustellulta ja selkeyttää laitoksen tehtävää, organisaatiota ja johtamisen rakenteita.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että vankilan perheosasto siirtyisi Valtion lastensuojelulaitoksen tuottamisvastuulle ja siten nousisi viranomaistoiminnaksi ja virkavastuun piiriin. Tämä voi parhaimmillaan tehostaa ja parantaa toimintaa, mutta lapsiasiavaltuutettu painottaa, että perheosaston toimintaan on varattava riittävästi resursseja ja hyödynnettävä asianmukaisella tavalla tähän asti kertynyt tärkeä kokemus ja osaaminen vankilan perheosaston toiminnasta.

Jyväskylässä 17.6.2025

Elina Pekkarinen
lapsiasiavaltuutettu

Katja Mettinen
ylitarkastaja

Merike Helander
juristi

Sonja Vahtera
juristi

¹ He-luonnoksessa kuvattu pääasiallinen sisältö.

² Valtioneuvosto (2023). Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>

³ Lapsiasiavaltuutettu (2022). Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2022:1. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-979-7>

⁴ Sosiaali- ja terveysministeriö (2023, 1. maaliskuuta). Lastensuojelun visio korostaa luottamusta ja vaikuttavuutta. [tiedote]. <https://stm.fi/-/lastensuojelun-visio-korostaa-luottamusta-ja-vaikuttavuutta>

⁵ YK:n lapsen oikeuksien komitea (2023). Loppupäätelmät Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista (CRC/C/FIN/CO/5-6), kohdat 27 ja 32. https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+%281%29.pdf/f8e9c156-5172-0834-d6c7-201066cbc9f2?t=1691047057189

⁶ Verkossa <https://enoc.eu/wp-content/uploads/ENOC-Synthesis-report-2024-FV.pdf>

⁷ Verkossa <https://enoc.eu/wp-content/uploads/ENOC-2024-position-statement-on-Childrens-Rights-in-Alternative-Care-Final-adopted.pdf>

⁸ Ks. myös Lainlaatijan opas, kohta 14 Säädösten rakenne. Verkossa <https://lainkirjoittaja.finlex.fi/>

⁹ Lapsiasiavaltuutettu (2024). Vakavasti väkivaltaiset ja itsetuhoiset lapset tarvitsevat hybridiyksikköjen apua [kannanotto]. <https://lapsiasia.fi/-/kannanotto-hybridiyksikot>

¹⁰ Ks. lapsiasiavaltuutetun [lausunto](#) eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta HE 53/2025 vp, 6.6.2025 ja lapsiasiavaltuutetun [lausunto](#) oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n 4 momentin muuttamisesta, 6.2.2025.

¹¹ Outi Kekkonen & Elina Pekkarinen: *"Hatkassa lapsen silmin: Analyysi lastensuojelun sijaishuollosta luvatta poistuneiden lasten kyselytutkimuksesta"*, Lapsiasiavaltuutetun toimiston [julkaisuja](#) 2024:1, s. 33.